

PRZEDMOWA

Drogi Czytelniku,

Oficyna Wydawnicza POLCEN oddaje do Państwa ręk kolejną 5. pozycję z serii przepisów „Z prawem co dnia” – **BHP w budownictwie – przepisy z komentarzem**, wydanie 2. Książka zawiera ujednolicone teksty przepisów ustawy: *Kodeks pracy z 26 czerwca 1974 r. (wyciąg)* oraz sześciu rozporządzeń¹: *w sprawie ogólnych przepisów bhp, bhp podczas wykonywania robót budowlanych, bhp przy pracach transportowych, bhp przy maszynach budowlanych i drogowych, bhp przy remontach i konserwacji sieci kanalizacyjnych, bhp w oczyszczalniach ścieków* – według stanu prawnego na dzień 15 listopada 2019 r. Autorką komentarza jest mgr inż. Grażyna Świdorska – wieloletni inspektor pracy w Państwowej Inspekcji Pracy, od dawna zajmująca się bezpieczeństwem i ochroną zdrowia pracowników, wykładowca na kursach przygotowujących do egzaminu na uprawnienia budowlane.

W niniejszym wydaniu książki wprowadzono niezbędne zmiany w aktach prawnych wynikające z nowelizacji przepisów związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy. Zaktualizowano przepisy prawa w dziedzinie bhp, które zostały zmienione w ciągu ostatnich 3 lat.

- Zaktualizowano *Kodeks pracy*. Od 2015 r. wprowadzono aż 30 zmian w ustawie, które zostały uwzględnione w niniejszym wydaniu książki.
- Zaktualizowano rozporządzenie *w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy ręcznych pracach transportowych*, a w nim m.in. wymagania dotyczące ręcznego przemieszczania ciężarów w przypadku możliwości wystąpienia zagrożenia, zwłaszcza urazów kręgosłupa pracowników. Np. masa ręcznie przetaczanych przedmiotów po terenie poziomym o twardej, gładkiej nawierzchni nie może przekraczać 200 kg na jednego mężczyznę i 80 kg na jedną kobietę.

¹ Patrz str. 391 – wykaz ze Zbioru Aktów Prawnych (t. 3).

- Zaktualizowano rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych i zmieniono załącznik, w którym wymienia się maszyny i urządzenia techniczne, przy pracy których wymagane jest odbycie szkolenia i uzyskanie pozytywnego wyniku ze sprawdzianu.

W odróżnieniu od poprzednich pozycji z serii w niniejszej książce dotychczasowe wprowadzenie umieszczane na początku publikacji zostało zastąpione komentarzem znajdującym się we wstępie aktu prawnego oraz pod wybranymi jego fragmentami. Umożliwia to bardziej precyzyjne omówienie i skomentowanie problematycznych zagadnień. W obrębie komentarza Czytelnik znajdzie również ok. 70 pytań egzaminacyjnych na uprawnienia budowlane z zakresu bhp. Teksty aktów prawnych zostały zamieszczone w ramach w celu łatwiejszego odróżnienia ich od fragmentów komentarza.

W 2. wydaniu książki został również dodany skorowidz rzeczowy do ustawy i rozporządzeń ułatwiający szybsze odnalezienie wybranych haseł.

Zgodnie z ustawowymi wymaganiami w *Kodeksie pracy* określone zostały prawa i obowiązki pracowników i pracodawców. Do pracodawcy należy obowiązek zapewnienia pracownikom bezpiecznych i higienicznych warunków pracy, bowiem to on ponosi odpowiedzialność za stan bhp w zakładzie pracy.

Niniejsza książka przeznaczona jest dla:

- wszystkich uczestników procesu budowlanego,
- inwestorów, projektantów, kierowników budowy,
- specjalistów i studentów kierunków związanych z budownictwem i architekturą,
- osób przygotowujących się do egzaminu na uprawnienia budowlane.

Więcej informacji znajdą Państwo na stronie: www.polcen.com.pl.

WYDAWCA

WPROWADZENIE

Proces pracy, aby był efektywny i przyniósł zamierzone rezultaty, wymaga ustalenia określonych norm, reguł postępowania, procedur, które powinny sprecyzować wzajemne stosunki między uczestnikami tego procesu. Biorąc pod uwagę bezpieczeństwo pracy, normy i wszelkie procedury powinny mieć na celu przede wszystkim ochronę życia i zdrowia wykonawców/pracowników. W używanym w Polsce pojęciu „bezpieczeństwa i higieny pracy” mieści się nie tylko ochrona życia i zdrowia pracownika, lecz także szeroko rozumiana ochrona ludzkiej zdolności do pracy.

Pracujący człowiek poddawany jest różnorodnym oddziaływaniom środowiska pracy, które wpływają mniej lub bardziej szkodliwie na jego zdrowie i zdolność do pracy. Jej ochrona jest przedmiotem zainteresowania wielu dyscyplin naukowych, a także administracji państwa. Normy prawne są po to, aby zapobiegać sytuacjom zagrażającym obniżeniu tej zdolności.

W przyjętej w 1997 r. Konstytucji RP prawo do bezpiecznych warunków pracy zostało określone w odrębnym art. 66 ust. 2: *Każdy ma prawo do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy. Sposób realizacji tego prawa oraz obowiązki pracodawcy określa ustawa.* Tworząc postanowienia w tym zakresie, brano pod uwagę wiele uregulowań, ale przeważały socjalistyczne postanowienia wynikające z europejskiej Karty Praw i Wolności. W rozdziale III Karty „Prawo do bezpiecznych warunków pracy” w art. 31 zaproponowano państwu członkowskim Unii Europejskiej zapis: *Każdy ma prawo do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy. Zakres tego prawa określa ustawa.* Polska, pomimo że w 1997 r. nie była jeszcze członkiem UE, przyjęła w Konstytucji sformułowanie prawie identyczne.

Na podstawie art. 66 Konstytucji uchwalona została ustawa *Kodeks pracy* (z dnia 26.06.1974 r.), która realizuje prawo do bezpiecznych warunków pracy, a w niej w szczególności dział X

DZIAŁ I

Przepisy ogólne

Rozdział I

Przepisy wstępne

Zakres przedmiotowy kodeksu

Art. 1. Kodeks pracy określa prawa i obowiązki pracowników i pracodawców.

Definicja pojęcia „pracownik”

Art. 2. Pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę.

Definicja pojęcia „pracodawca”

Art. 3. Pracodawcą jest jednostka organizacyjna, choćby nie posiadała osobowości prawnej, a także osoba fizyczna, jeżeli zatrudniają one pracowników.

Art. 3¹– Art. 9¹ (pominięte)

Rozdział II

Podstawowe zasady prawa pracy

Art. 10 – Art. 14. (pominięte)

Art. 15. Pracodawca jest obowiązany zapewnić pracownikom bezpieczne i higieniczne warunki pracy.

Art. 16 – Art. 18³ (pominięte)

Rozdział IIa

Równe traktowanie w zatrudnieniu

(pominięty)

- 5) uwzględniać ochronę zdrowia młodocianych, pracownic w ciąży lub karmiących dziecko piersią oraz pracowników niepełnosprawnych w ramach podejmowanych działań profilaktycznych;
- 6) zapewniać wykonanie nakazów, wystąpień, decyzji i zarządzeń wydawanych przez organy nadzoru nad warunkami pracy;
- 7) zapewniać wykonanie zaleceń społecznego inspektora pracy.

§ 2¹. Koszty działań podejmowanych przez pracodawcę w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy w żaden sposób nie mogą obciążać pracowników.

§ 3. Pracodawca oraz osoba kierująca pracownikami są obowiązani znać, w zakresie niezbędnym do wykonywania ciężących na nich obowiązków, przepisy o ochronie pracy, w tym przepisy oraz zasady bezpieczeństwa i higieny pracy.

Pytanie egzaminacyjne na uprawnienia budowlane

Odpowiedzialność za stan bhp w zakładzie pracy ponosi:

- a) inspektor bhp
- b) **pracodawca**
- c) bezpośredni przełożony

Pracodawca jest odpowiedzialny za stan bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie. Na budowie odpowiedzialność tę ponosi właściciel przedsiębiorstwa, kierownik budowy i każdy, kto organizuje pracę pracownikom.

Odpowiedzialność (tzw. administracyjną) za wykroczenia przeciwko prawom pracownika ponosi każdy, kto jest zobowiązany do organizowania i nadzoru pracy grupy pracowników (właściciel, kierownik budowy). Wykroczeniem jest tylko popełniony czyn człowieka. Przy ocenie możliwości lub obowiązku przewidywania skutków czynu bierze się pod uwagę obowiązki i kwalifikacje sprawcy. Odpowiedzialność tę ponosi pracodawca i każdy kierujący pracownikami przed kontrolującym przedsiębiorstwo inspektorem pracy.

Rodzaje kar

Kto, będąc odpowiedzialnym za stan bezpieczeństwa i higieny pracy albo kierując pracownikami, nie przestrzega przepisów lub zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, podlega karze grzywny.

WYKAZ PRZEPISÓW DOTYCZĄCYCH BHP

- [26]* **Ustawa z dnia 26.06.1974 r. Kodeks pracy (wyciąg) (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1040, z późn. zm.)****
- [27] Ustawa z dnia 13.04.2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1251)
- [28'] Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27.07.2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. z 2004 r. Nr 180, z późn. zm.)
- [28.1] Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28.05.1996 r. w sprawie rodzajów prac wymagających szczególnej sprawności psychofizycznej (Dz.U. z 1996 r. Nr 62, poz. 287)
- [28.5] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2.09.1997 r. w sprawie służby bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. z 1997 r. Nr 109, poz. 704, z późn. zm.)
- [28.6] Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1.12.1998 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach wyposażonych w monitory ekranowe (Dz.U. z 1998 r. Nr 148, poz. 973)
- [28.7] Ustawa z dnia 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1376, z późn. zm.)
- [28.9] Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24.05.2019 r. w sprawie wzoru protokołu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy (Dz.U. z 2019 r. poz. 1071)
- [28.10] Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7.01.2009 r. w sprawie statystycznej karty wypadku przy pracy (Dz.U. z 2009 r. Nr 14, poz. 80, z późn. zm.)
- [29] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24.08.2004 r. w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym i warunków ich zatrudniania przy niektórych z tych prac (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1509)

* Nr w nawiasie kwadratowym oznacza pozycję w Zbiorze Aktów Prawnych – odrębne wydawnictwo POLCEN, aktualizowane kwartalnie, wymiennokartkowe.

** Pogrubioną czcionką zaznaczono akty prawne znajdujące się w niniejszej książce.